

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő " 1902 "

Személy

Helyszám

Szerző P. M.

Cím A jövődő Budapestje.

Forrás: Pesti napló

Bp.

(Helv)

1902

(Idő)

x/24

(Köt. v. fiz.)

A jövődő Budapestje.

*

Szeretnők megfesteni a jövődő idők Budapestjének képét. Kiváncsivá tesz a kérdés és úgy tetszik, érdemes vele foglalkozni: milyen lesz Budapest husz-harminc év múlva. Hová fejlődik, mivé lesz a mi fővárosunk? Beteljesednek-e a Budapest világvárosi mivoltáról szőtt álmok? Lesz-e majd látnivaló is Budapesten a közvágóhidakon kívül, amit majd megmutathatunk az idegennek? Mert eddig úgy volt, hogy aki hozzánk tévedt, annak megmutattuk a közvágóhidat és aztán bankettet rendeztünk a tiszteletére. Szeretjük hinni, hogy Budapest jövődő fejlődésénél más szempontok lesznek az irányadók, mint amelyek a multban voltak. Mert, valljuk meg — elvégre most már szabadabban beszélhetünk, hiszen rég hazautaztak a külföldi vendéglősök és szállótulajdonosok — a mi szép Budapestünk telistele van építési abszurdummal. Ezek az építészeti abszurdumok talán jók arra, hogy megteremtsük velök az idegenforgalmat, de ebben az idegenforgalomban nem lenne köszönet.

Telistele van Budapest építészeti rébuszszal, amelyet mi nevezetességeként mutogatunk meg az udvariás idegennek, de nem tudunk felelni, hogy például miért mutat fügét a lipótvárosi bazilika a Váci-körutnak? Miért építették a keleti pályaudvar homlokzatát a Rottenbiller-utca irányába és miért nem a Kerepesi-ut tengelyébe? Mit vétett a József-körut a Népszínháznak, hogy a Népszínház hátat mutat neki, s szomoruan nézi a Rókus-kórházat, amelyet nem akarnak lebontani? Miért görbe a Kossuth Lajos-utca és miért vitték neki az

eskütéri hidat a Gellért-hegynek? De ki győzné elszámolni a főváros valamennyi csodáját? Idétlen szobrainkkal már bizonyos világraszóló hírnévre tettünk szert. Bécestől elkopiroztuk a milliókba kerülő körutakat, anélkül, hogy számoltunk volna a helyi viszonyokkal; megbénítottuk a körutakon kívül eső városrészek életét. De legalább egyenletesek lennének azok a körutak! Az Attila-körut tíz ölnyi széles, a Krisztina-körut már huszonnégy ölnyi széles. De ez természetes, hiszen Budapestnek sem szabályozási terve, sem városfejlesztési programja nincsen. Ma ötletszerűen szabályozzák Budapestet. Így szabályozták a Kossuth Lajos-utcát is. Először elhatározták, hogy szabályozzák, aztán megengedték Dréhernek, hogy négyemeletes palotát építsen a szabályozási vonalra, végül pedig fizetett a város Dréhernek kerek egy millió forintot, hogy bontsa le a palotáját. Ezt nevezik nálunk szabályozásnak.

De történnék itt még mulatságosabb dolgok is. Ott van az eskütéri hid esete. A közmunkatanács elkészítette az eskütéri hid tervrajzát. Mikor kész volt a terv, a főváros tanácsa megkérdezte a közmunkák tanácsát, mi fog most történni a közmunkatanács palotájával? A közmunkatanács terve szerint ugyanis a hid budai feljárója épp a közmunkatanács palotájának a helyére került volna s ha az első terv szerint építik meg a hidat, akkor a közmunkatanács palotáját le kellett volna bontani. Erről a csekélységről a köz-

munkatanács a nagy tervezettségben megfelekezett. Azonban nem bontották le a közmunkatanács palotáját, hanem új tervet készítettek és neki vitték a hidat a Gellért-hegynek. Hogy a hid elférhessen: lefaragtak a Gellért-hegyből s tönkretették a hegy gyógyforrásainak jó részét.

De menjünk tovább. Egy város szabályozásánál és fejlesztésénél két főszempontnak kell érvényesülnie. Az egyik szempont az esztétikai, a másik a praktikusság szempontja. Nálunk az esztétikai szempont, sajnos, nem igen érvényesül, de a praktikusság szempontjának is csak akkor jut szerep, ha ezt a szempontot a véletlen protegálja, vagyis, ha a szempont a klikknek praktikus. Hogy mennyire inpraktikus a mi városrendezésünk, arra példát is említünk. Budapesten a gyárak nagy sora a város északi részén helyezkedik el. Ezt a példátlan csudát minden idegen megbámulja. Az északi szél egész Budapesten keresztül végigkergeti a Lipótváros gyárainak büszös, egészségtelen füstjét s megrontja, megmérgezi a levegőt, amit beszívunk, az egyetlen dolgot, amiért a budapesti embernek nem kell adót fizetnie. Próbákat tettek, hogy a lipótvárosi gyárak füstje meddig fertőzi meg a fővárosi levegőjét és a próbák azt bizonyítják, hogy a Nemzeti Múzeum kertje az utolsó állomás, ahová a lipótvárosi füst lerakódik. A Lipótváros gyárjai amellet, hogy megrontják a levegőt, egyszersmind megakasztják észak felé a főváros természetes fejlődését. Ismeretes ugyanis, hogy a folyó mellett fekvő városok a folyó sodrával mindig ellenkező irányban fejlődnek. Budapesten ezt a természetes fejlődést bölcsen megakasztották. Pedig ha az intéző körök kissé tanulmányozták volna

ezt a fontos kérdést: rájöttek volna, hogy Budapest déli részén különösen alkalmas területek vannak gyárak építésére, a Csepel-szigetet meg pláne egyenesen arra teremtette az Uristen, hogy idővel Budapest gyárvárosa legyen.

A lelkiismeretlenség netovábbja az is, amivel a főváros urai a Ferencváros fejlődését tönkretették. Megépítették a közraktárakat és elzárták vele a szabad Dunát a Ferencvárostól. Mennyivel jobb helye lett volna a közraktáraknak az összekötő vasuti hidon tuleső Dunapart. Közelebb esett volna hozzá a téli kikötő és a Ferencvárosnak nem kellett volna megsínylenie a városatyák rossz gazdálkodását.

De hát ezek régi abszurdumok és nincs az az abszurdum, melynek létjogot ne adna a szokás és megszokás. De vannak új abszurdumok is, olyanok, amelyeket ezután akarnak elkövetni.

Ki a hibás abban, hogy nincs a fővárosnak fejlesztési programja? Ezuttal nem a főváros. Kun Gyula városi tanácsos már ezelőtt két esztendővel elkészítette a programtervezetet. Ebben a fölötte érdekes tanulmányban, melyben Kun Gyula negyvenesztendei megfigyeléseit, tapasztalatait igyekezett érvényesíteni és hasznosítani a főváros érdekében, nagy vonásokban a jövő Budapest képét rajzolta meg. De hát ez a tanulmány ma is a minisztériumban hever. Már csak az ankétet kellett volna összehívni. Már kiküldték azokat is, akik részt fognak venni az ankéten; az igaz, hogy a névsorból ügyesen kihagyták azoknak neveit, akik valóban értenek a dologhoz. Az ankétet azonban máig sem hívta össze Széll Kálmán miniszterelnök. Ellenben a közmunkatanács szabályoz, épít és rombol és igyekszik megbénítani a főváros tevékenységét.

Mi az a közmunkatanács? 1870-ben, Buda és Pest összekapcsolása alkalmával szervezték a közmunkatanácsot abból a célból, hogy az ~~egybekapcsolt városrészeki egyöntetű fejlődő~~ sít, kiépítését irányítsa. Most harminc esztendő s a közmunkatanács és harminc esztendő elegendő volt arra, hogy tulélje önmagát. Ma már majdnem csak annyi a kötele sége, hogy nevet adjon a névtelen utcáknak. Azonkivül a kormány parancsait teljesíti, a hivatalnokait ellenben a főváros fizeti.

Ez a közmunkatanács. És ez a közmunkatanács van hivatva arra, hogy megteremtse a jövő Budapest képét!

P. M.

(Hely)

(Idő)

(Köl. v. fiz.)